



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Sitnè obligatio diligendi proximum acut interno: ubi etiam
præcepto diligendi seipsum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

agendo, Dei in nos liberalitatem ac munificentiam agnoscamus. Nec etiam est obligatio actum Charitatis elicendi dum quis opus aliquod praeclarum & arduum aggreditur, sed sufficit vires tunc à Deo ad illud perficiendum humiliter exposcere. Tandem contra Sotum & Navarrum non obligatur quis, ad actum amoris Dei elicendum, dum aliquem audit in Deum blasphemantem, nec eum sine gravi periculo potest reprehendere.

Neque dum opus aliquod arduum est suscipiendum.

IX. Præter tempora verò supra num. 7. assignata, communis ferè Theologorum sententia est, per se teneri aliquem, si diu vivat, aliquoties actum

Charitatis seu amoris Dei elicere, ita ut si per diuturnum tempus hoc sciens omittat, peccet mortaliter. Quamvis autem certum temporis spatium ad hoc assignari vix possit, si tamen per tres aut quatuor annos quispiam hoc facere negligat, videtur graviter peccaturus. Ratio est, hoc namque videtur tempus notabile, intra quod si quis infinitam illam bonitatem, à quâ tanto opere amatur, totque ab illâ in eum profecta sunt beneficia, non redamet, à divinæ amicitie contemptu excusari non potest: nam, ut pulchrè ad rem hanc S. Augustinus: *Nimis durus est animus, qui si amorem volebat impendere, nolit rependere.*

quoties actum amoris Dei elicere.

Tres vel quatuor anni in hoc sunt tempus diuturnum.

DISPUTATIO TRIGESIMA SEPTIMA.

De amore proximi.

ORDINEM aliquem in Charitate dari, post S. Augustinum libro primo de Doctrinâ Christianâ cap. 27. & 28. & Doctorem Angelicum hîc, quæst. 26. art. 1. communis est Theologorum sententia, dicente Scripturâ Cant. 2. v. 4. Ordinavit in me charitatem. Ratio est, ubi namque reperitur unum aliquod caterorum omnium principium & causa (qualis vel ipsâ naturâ diffrante est Deus) illud primariò ac per se, reliqua in ordine ad illud, à quo scilicet omnem quam habent bonitatem & amabilitatem velut à fonte derivatam hauriunt, sunt, diligenda. Cum ergo de Deo, primo diligibili, quique cetera diligibilia infinitis gradibus excedit, ejusque amore dictum sit, nunc de proximi, qui propter & post Deum diligendus est, instituenda disputatio.

SECTIO PRIMA.

Sitne obligatio diligendi proximum actu interno: ubi etiam de præcepto diligendi seipsum.

I. Negant nonnulli dari præceptum diligendi proximum actu interno.

Ut, ut Disputatione præcedente, sectione quinta retuli, negabant dari speciale præceptum diligendi Deum ullo actu interno, sed sufficere aiebant ut quisque mandata ejus observet, idem respectu proximi dicunt in præsentia, nullo scilicet actu interno teneri nos eum diligere, sed solum ne eum odio habeamus, & ut debita illi officia præstemus, quamvis non

P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

ex proprio actu Charitatis, sed ex aliis affectibus, misericordie, pietatis & similibus hoc faciamus. Hujusmodi ergo affectibus non videtur dubium quin interdum teneamur proximos vero actu interno diligere: sic filii parentes vel ipsâ naturâ duce affectu pietatis prosequi tenentur: obligatio etiam omnibus incumbit, ut erga eos à quibus beneficia acceperunt, gratum animum gerant: item ut inferiores superioribus, superiores inferioribus, & sic de aliis, debitum affectum exhibeant.

Affectus pietatis erga parentes, gratitudinis erga benefactores.

Conclusio: Præter dictos affectus his vel illis particularibus personis juxta propriam cujusque conditionem debitos, tenemur vero actu Charitatis proximum diligere. Hoc, quicquid nonnulli censeant, efficaciter mihi probari videtur ex illo Matthæi c. 22. v. 38. ubi cum Christus primum illud & maximum mandatum de diligendo

II. Datur præceptum diligendi proximum actu interno Charitatis.

TOM. II.

Deo retulisset, statim subdit, *Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut teipsum*: sicut ergo Disputatione præcedente, sectione 5. num. 4. ex prioribus verbis de maximo mandato probavimus dari præceptum diligendi Deum, ita ex his colligere aperte possumus, dari simile præceptum diligendi proximum. Hinc S. Joannes Epist. 1. cap. 4. v. 21. sic scribit: *Hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligit & fratrem suum*. Idemque ex aliis Scripturæ locis clarè constat, præcipue ex illo Joannis c. 13. v. 34. *Hoc est mandatum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos*.

Hoc variis Scripturæ locis ostenditur.

III. Quis speciale præceptum ponunt diligendi Deum, agrè hoc negare possunt de amore proximi.

Ratione idem declaratur.

IV. Quo pacto quidam præceptum diligendi proximum intelligant.

Qualis est amoris ad implendum hoc præceptum requiratur.

V. Objic. Non est præceptum diligendi nos ipsos, ergo nec proximum.

Docere videtur S. Thomam neminem teneri diligere seipsum.

VI. Non datur præceptum diligendi seipsum lege positivâ sancti.

Hanc itaque sententiam tenet Valentia hic, Disp. 3. quæst. 19. p. 2. Turrianus Disp. 98. dub. 2. Bannez 2. 2. quæst. 44. art. 2. dub. 2. Sylvius quæst. 44. art. 7. §. *Quæritur secundo*, & alii: tum quia conformius hoc est dictis supra, ubi ob similia Scripturæ loca asseruimus dari speciale præceptum diligendi Deum: tum etiam quia ut proximè vidimus, Christus jubet nos diligere invicem sicut ipso dilexit nos, Christus autem, non solum varia in nos beneficia contulit, sed ex verâ Charitate id præstitit, proprioque actu interno amoris nos est profecutus: tandem, cum in confesso sit apud omnes debere nos interdum proximo bona aliqua procurare, hoc connaturaliter fieri universim non potest, nisi per verum aliquem actum Charitatis hæc ei bona velimus, ut videtur manifestum.

Contrarium nihilominus tenet Scotus in 3. Dist. 30. quæst. unica, §. *Quantum ad hoc*: Lorca 2. 2. Sect. 3. Disp. 58. Suarez Disp. 5. de præcepto Charitatis, Sect. 4. Coninck Disp. 24. dub. 4. & alii: hi inquam negant teneri nos ullo præcepto proximum actu interno diligendi, nec ad aliud obligari quemquam volunt, quam ut occasione datâ bona ei quædam necessaria procuraret. Existimo tamen, dum dico requiri ut proximum actu aliquo interno diligamus; existimo inquam non esse necessarium actum, quo quis proximum per se & immediatè propter ipsum amore amicitie diligat, sed sufficere actum quo eum propter Deum amamus, ita ut hic actus respectu Dei sit amor amicitie, respectu verò proximi amor concupiscentie.

Verum contra dicta non levis ab adversariis proponitur objectio: Non aliter, inquam, ex præcepto obligamur diligere proximum, quam nos ipsos, præcipua namque ratio nostra astruendi præceptum diligendi proximum fundatur in illo 22. Matthæi vers. 38. *Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum*, ergo non magis ex præcepto tenetur quis proximum diligere, quam seipsum, sed nullus tenetur actu interno Charitatis diligere seipsum, ut docere videtur S. Thomas 2. 2. quæst. 44. art. 3. inquit enim in titulo articuli utrum sufficiant duo præcepta Charitatis, Dei scilicet & proximi, respondet affirmativè, & in responsione ad primum citat S. Augustinum, qui libro primo de Doctrinâ Christianâ, cap. 23. negare similiter videtur dari aliud præceptum Charitatis præter hæc duo, ergo juxta Sanctos hos Doctores non datur tertium præceptum diligendi seipsum.

Ad solutionem notandum, præceptum esse duplex, alterum positivâ lege præscriptum, alterum naturali. Quamvis ergo nullum detur præceptum diligendi seipsum sancitum lege positivâ, quod concedo objectioni proximè factæ, datur tamen præceptum hujus rei à naturâ insitum, id-

quo tam amore naturali, & in purâ naturâ, quam in statu gratiæ, & amore supernaturali. Hæc est expressa sententia S. Bernardi Tractatu de diligendo Deo, ubi hac de re loquens, seu de hominis amore respectu sui ipsius: *Præcepto, inquit, non inducitur, sed natura inseritur*. Ratio est, si enim proximum amare debemus ob unionem illam, quam cum eo habemus in eadem naturâ rationali, ob eandem rationem amare debemus nos ipsos, nihil enim magis unitum, quam idem sibi: imo ut ait Aristoteles 9. Ethicorum, c. 8. Amicabilia ad alterum sunt ex amicabilibus ad seipsum.

Datur tamen præceptum naturale.

Hanc doctrinam clarissimè tradit Sanctus Thomas 2. 2. quæst. 25. art. 4. ubi in titulo articuli quærens *Vtrum homo debeat seipsum ex Charitate diligere*, in argumento *sed contra* expressè docet, sicut amicum ex Charitate diligimus, ita & nos ipsos ex Charitate debemus diligere. In corpore verò articuli ac deinceps ait, quamvis non detur hominis ad seipsum Charitas secundum rationem & conceptum amicitie, sub hoc enim conceptu requiritur distinctio diligentis à dilecto, quo sensu ait S. Gregorius ab ipso citatus: *Charitas minus quam inter duos haberi non potest*; affirmat nihilominus Charitatem ad seipsum esse aliquid majus amicitie, amicitie enim unionem importat, unicuique autem ad seipsum, inquit, est unitas, quæ est potior unione ad alium. Plurima in hanc rem habet ibidem Sanctus Doctor per totum articulum, nec video quo pacto clarioribus verbis tradere potuisset nostram sententiam. Sanctus Augustinus supra loquitur de præcepto amoris respectu sui ipsius lege positivâ lato, non de præcepto à naturâ insito: sicque nihil facit contra nos.

VII. Affirmat S. Thomas, & fuit prout tenent homines diligere seipsum.

Ejusdem ad seipsum de charitate, non amicitie.

Explicit mem. D. Augustini.

Contra hoc ergo præceptum peccat, quisquis se mortis animæ periculo exponit, imo & corporis, etiam in purâ naturâ, si id sine justâ causâ præstet. Ex vi etiam hujus præcepti incumbit unicuique obligatio in hoc statu elevationis ad finem supernaturalem, se in gratiâ finali conservandi, ne sine eâ ex hac vitâ decedens, æternam beatitudinem amittat. Sicut autem supra, numero quarto dixi de amore proximi, nempe ad illud præceptum implendum sufficere, si quis proximum diligat propter Deum, ita ut actus ille sit amicitie respectu Dei, concupiscentie respectu proximi, proximum namque Deo in quantum bonum aliquod Dei est optat, quatenus scilicet aliquid honoris ab eo accedere Deo possit idem hic dico de amore sui ipsius.

VIII. Quomodo peccat contra præceptum amoris ad seipsum.

Addo ulterius, debere nos magis ex Charitate diligere nosmetipsos, quam proximum: hæc est expressa sententia Sancti Thomæ, qui cum hic, quæst. 25. art. 4. ut vidimus, docuisset debere hominem ex Charitate diligere seipsum, postea quæst. 26. art. 4. ait debere nos magis per Charitatem diligere nos ipsos, quam proximum. Hoc in primis ostendi videtur ex illo Matthæi 22. v. 38. *Diliges proximum tuum sicut teipsum*: ubi, ut cum Sancto Thoma citato docent Theologi, dilectio nostri statuitur veluti regula & exemplar dilectionis respectu proximi, *sed exemplar*, verba sunt Sancti Thomæ, *potius est quam exemplatum*: ergo homo ex Charitate magis debet diligere seipsum, quam proximum: recitudo quippe regula prius semper & perfectius convenit ipsi regula, quam iis, quæ ad exemplum regula efficiuntur, juxta commune illud dictum: *Primum in unoquoque genere mensura est reliquorum*. Ad hoc etiam facit dictum

IX. Magis diligere ex Charitate debet nos ipsos, quam proximum.

Regula perfectior est, ut qua ad exemplum regula efficitur.

Quo pacto plus amare nos ipsos debeamus, quam proximum. Se. II. 209

dicitur illud Aristotelis 9. Ethicorum, cap. 8. supra citatum: Amabile ad alterum est ex amicitibus ad se. Quamam verò sit, & in quibus rebus consistat major hæc dilectio sui ipsius, quam proximi, dicitur Sectione sequente.

SECTIO SECUNDA.

Quo pacto amare nosmetipsos magis debeamus, quam proximum.

I. QUOAD ordinem Charitatis, post Deum, qui primas sibi hac in parte absque omni controversiâ vindicat, diximus hominem amare magis debere seipsum, quam proximum. Ad clariorem verò hujus intelligentiam notandum, perfectionem amoris esse triplicem, intensivam, quæ in pluribus intensiois gradibus in actu sita est; objectivam, seu ut plura & perfectiora quis objecta alicui velit; & appetitivam, hæc verò nec in intensioe amoris, nec objectorum perfectione, sed in ipsâ substantiâ actus, ejusque tendendi modo consistit, per illum namque ita amans in aliquem fertur, ut eum alteri præferat, taliq; modo circa illum afficitur, ut si bonum aliquod dandum, vel optandum esset, ei potius illud daret & optaret, quam alteri.

II. Dico primò cum S. Thoma hic, quæst. 26. a. 4. Corpore, in iis quæ spectant ad peccatum tenetur homo plus seipsum appetitivè amare quam proximum, imò quam totam aliquam communitatem: unde non ob particularis tantum hominis, sed nec pro totius mundi salute vel minimum peccatum veniale licet admittere. Hoc etiam cum S. Augustino in Psalmum 5. communis docet Theologorum sententia. Præterea idem Sanctus Doctor libro de mendacio, cap. 20. ait nec pro pudicitia defendendâ, nec pro aliâ re quacunq; licitum esse dicere mendacium.

III. Ratio conclusionis est, implicat namque in terminis peccatum in ullis unquam circumstantiis esse licitum, peccatum siquidem, quantumcunque illud fingat quis ob bonum finem fieri, semper displicet Deo: Charitas etiam inclinare nequit ad aliquid, quod ullo modo tendit ad destructionem Charitatis, quod sit ab omni peccato. Hinc S. Paulus ad Romanos, c. 3. v. 8. blasphemos censet eos, qui dicebant, Faciamus mala ut eveniant bona. Dixi peccatum in nullis circumstantiis esse licitum; si enim aliquid, quod aliâ esset peccatum, à quibusdam circumstantiis honestetur, ut surreptio alieni in extremâ necessitate, nil vetat illud licitè fieri posse.

IV. Communis etiam Theologorum sententia affirmat contra Capreolum in 3. Dist. 27. q. 1. a. 3. nunquam ob quemcunque etiam finem esse licitum velle absolutè carere gratiâ; quantumcunque id ad tempus tantummodo quis velit, nec etiam posse velle perpetuò ab æternâ beatitudine excludi, quantumvis hæc tum gratiæ, tum beatitudinis carentia; absque omni culpâ contingeret: ita Valentia hic, Disput. 3. quæst. 4. puncto 3. Caietanus, Bannez & alii communiter. Ratio hæc assignatur; id enim ad nullum finem potest conducere, nec ad Dei gloriam & honorem cedere, & Charitas, ut dici solet, domi incipit, sicque ut sit ordinata, se quoad bona spiritualia ad vitam æternam conducentia, aliis præferre debet. Dixi, quoad bona ad vitam æternam con-

R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

ducentia; in aliis namque bonis spiritualibus, ut scientiis & similibus potest, imò tenetur homo varias ob causas proximum seipsum sibi anteferre. Confirmatur: privatio enim illa gratiæ est malum gravissimum, & mors animæ, sicut ergo, ut dici solet, homicidium etiam involuntarium alicujus hominis, quodque omni culpâ vacat, velle non licet, ita à fortiori velle quis nequit mortem animæ.

- Objicies illud Moyse Exodi c. 32. v. 31. & 32. ubi Deum alloquens sic habet: Aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Simile etiam fecisse videtur S. Paulus ad Romanos nono dum dicit, Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. Variæ horum Scripturæ locorum sunt explicationes, quas fuse recenset Cornelius à Lapide in caput 32. Exodi, & in caput nonum Epistolæ ad Romanos.

Ad primum itaque de Moyse, optima videtur interpretatio S. Augustini quæst. 147. ubi ait Moysem ex vehemente desiderio ut Deus gravissimam illam culpam populo Israëlítico condonaret, usum esse locutione hyperbolicâ, ut hunc suum affectum ostenderet, non tamen absolutè voluisse deleri de libro vitæ. Moyse itaque, inquit S. Augustinus, hoc dixit securè, cum seiret Deum illum non deleturum. Sicut, inquit Cornelius, si filius videns servum aliquem sibi charum è domo justè ejiciendum dicat Patri, aut eum non ejicias, aut si id facis me quoque ejice. Hanc itaque expositionem amplectuntur Liranus, Abulensis, Lipom. & alii.

S. Paulus etiam non habuit absolutum desiderium ut esset anathema, seu excluderetur à beatitudine, sed tantum conditionatum, nempe si ad salutem Judæorum omnium conduceret, & sine suo peccato fieri posset. Quod etiam fortassis Moyse quis suo modo applicaverit. Quamvis ergo absolutum desiderium exclusionis à beatitudine ob salutem proximorum non permittatur, conditionatum tamen, quatenus scilicet tot animarum salus, innumerorumque peccatorum & blasphemiarum quæ à damnatis in inferno contra Deum proferrentur impeditio, ex cuius exclusione è cælo sequeretur, & ad majorem Dei gloriam faceret, licitum esse dicitur, & laudabile. Hoc modo ait S. Chryostomus Divum Paulum optasse in æternum perire, imò, ut nonnulli dicunt, æternis penis addici.

Ex dictis inferunt aliqui, sicut non licet cuiquam optare carere omni gratiâ & gloriâ ob salutem proximi, ita nec posse nos ob quemcunque finem proximo majorem sanctitatem velle, imò nec similem intensius velle quam nobis. Hoc tamen mihi non videtur admittendum; cui enim pio non placet Beatissimam Virginem plures gradus gratiæ, consecutam esse, & ad altiorem excellentioremque sanctitatis perfectionem, quam ipse habet pertigisse? Sicut enim de aliis ipsius privilegiis, singularibusque ei præ nobis collatis à Deo beneficiis gaudere & letari possumus, ita & quod nos virtute & gratiâ excedat: imò sanctissimi viri, & in Virginem, ad quod omnes conari & collineare debent, tenerrimè affecti, gaudent, non solum quòd ipsos, sed quòd omnem Sanctorum & Angelorum multitudinem in sanctitate, omnique virtutis genere superet. Quod etiam de Apostolis existimo, suo modo dicendum. Et sanè in cælo videntur Sancti aliis Sanctorum de singularibus quibusdam beneficiis, quæ præ ipsis à Deo obtinuerunt, ut de martyrio & similibus

Procedit exclusio de bonis spiritualibus ad vitam æternam confluensibus.

V. Virum Moyse hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. Simile etiam fecisse videtur S. Paulus ad Romanos nono dum dicit, Optabam ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis. Variæ horum Scripturæ locorum sunt explicationes, quas fuse recenset Cornelius à Lapide in caput 32. Exodi, & in caput nonum Epistolæ ad Romanos.

VI. Divi Augustini circa illud Moyse usum esse locutione hyperbolicâ, ut hunc suum affectum ostenderet, non tamen absolutè voluisse deleri de libro vitæ. Moyse itaque, inquit S. Augustinus, hoc dixit securè, cum seiret Deum illum non deleturum. Sicut, inquit Cornelius, si filius videns servum aliquem sibi charum è domo justè ejiciendum dicat Patri, aut eum non ejicias, aut si id facis me quoque ejice. Hanc itaque expositionem amplectuntur Liranus, Abulensis, Lipom. & alii.

X. Desiderium conditionatum exclusionis à beatitudine dicitur licitum.

VII. Qua ratione S. Paulus optabat esse anathema à Christo pro fratribus suis.

Desiderium conditionatum exclusionis à beatitudine dicitur licitum.

VIII. Licet alicui velle proximo majorem sanctitatem, quam sibi.

Pii omnes gaudent Virginem Matrem cum illis in sanctitate excedere.

Sancti in cælo gaudent quòd alii quidam Sancti eos in gloria superent.